

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน ได้มีการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับความเจริญและความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ ตลอดจนการเพิ่มขึ้นของประชากรอย่างรวดเร็ว นักการศึกษารุ่นใหม่จะต้องแสวงหาวิธีการเพื่อจัดการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ และจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถประยุกต์ให้เข้ากับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป นั่นคือการนำเอานวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้ในการเรียนการสอน และสื่อการสอนนับว่าเป็นสิ่งที่มีบทบาทอย่างมากในการเรียนการสอน เนื่องจากเป็นตัวกลางที่ช่วยให้การสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจความหมายของเนื้อหาบทเรียนได้ตรงกับที่ผู้สอนต้องการ ไม่ว่าสื่อนั้นจะเป็นสื่อในรูปแบบใดก็ตามล้วนแต่เป็นทรัพยากรที่สามารถอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ได้ทั้งสิ้น ในการใช้สื่อการสอนนั้นผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาถึงลักษณะเฉพาะ และคุณสมบัติของสื่อแต่ละชนิดเพื่อเลือกสื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์การสอน และสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนโดยต้องมีการวางแผนอย่างเป็นระบบในการใช้สื่อด้วย ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการเรียนการสอนดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สื่อการสอนนั้นเป็นเครื่องมือที่สามารถถ่ายทอดแนวความคิด ข้อเท็จจริง ทักษะเจตคติ และความซาบซึ้ง ทำให้ผู้เรียนมองเห็นคุณค่าในเนื้อหาที่ครูผู้สอนอันเป็นรากฐานที่จะทำให้เกิดความเข้าใจและความจำอย่างถาวรเป็นอย่างดี (นิพนธ์ สุขปรีดี, 2528) สื่อการสอนเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยเสริมประสบการณ์ให้กับผู้เรียน ทำให้เข้าใจเนื้อหาบทเรียนได้เร็วขึ้น ช่วยพัฒนาความคิด และทักษะด้านต่าง ๆ แต่สื่อการสอนแต่ละชนิด มีคุณสมบัติเด่นที่แตกต่างกัน ดังนั้นการเลือกใช้สื่อซึ่งต้องพิจารณาจุดประสงค์ของการเรียนการสอนเป็นสำคัญ (พิมพ์ใจ ภิบาลสุข, 2525) สื่อการสอน (Instructional media) หมายถึง สื่อชนิดใดก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นเทปบันทึกเสียง สไลด์ วิทยุ วิทยุทัศน์ วิดีโอ แผนภูมิ ภาพนิ่ง ฯลฯ ซึ่งบรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน สิ่งเหล่านี้เป็นวัสดุอุปกรณ์ทางกายภาพที่นำมาใช้ในเทคโนโลยีการศึกษา เป็นสิ่งที่ใช้เป็นเครื่องมือหรือช่องทางสำหรับการสอนของผู้สอนส่งไปถึงผู้เรียนทำให้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่ผู้สอนวางไว้ได้เป็นอย่างดี (กิดานันท์ มลิทอง, 2535) สื่อการเรียนการสอนจะช่วยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและคงทนถาวร (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2526)

จะเห็นว่าการใช้สื่อการสอนนั้นมีส่วนสำคัญยิ่งต่อกระบวนการเรียนการสอน และการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา แม้จะมีสื่อบุคคล คือครูอาจารย์เป็นหลัก ก็ยังมีการใช้สื่อประเภทอื่น ๆ

อาทิ เอกสาร สิ่งพิมพ์ ไปสเตอร์ รูปภาพ วัสดุ สิ่งของ ภาพยนตร์สไลด์ วิดิทัศน์ วิทยุโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง เทปเสียง เป็นต้น เพราะวาระดับนี้การเรียนการสอนสลับซับซ้อนมากขึ้น เนื้อหาวิชาทั้ง วิชาการ วิชาชีพซึ่งมีภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ วิธีการเรียนการสอนจะมีหลายวิธี ครูอาจารย์ อาจจะไม่ว่าใกล้เคียงเหมือนในระดับชั้นที่ต่ำกว่า ผู้เรียนอาจจะต้องมีบทบาทในการเรียนการสอนมากขึ้น เช่น มีการแบ่งกลุ่มอภิปราย การจัดทำ โครงการ การสัมมนาทำการทดลอง โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้นำกลุ่ม ถ้ากล่าวถึงสื่อการศึกษาในระดับนี้ ก็ยังคงต้องอาศัยสื่อเป็นอย่างมากเช่นกัน สื่อที่ใช้มีทุกประเภททั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สไลด์ วิดิทัศน์ เทปเสียง ไปสเตอร์ ฯลฯ เนื้อหาของวิชาจะมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น ยากมากขึ้น ส่วนใหญ่แล้วจะใช้ประกอบกับสื่อบุคคล และการศึกษาในยุคนี้ เทคโนโลยีมีความก้าวหน้ามากขึ้น จะพบว่าสถานศึกษา หรือสถาบันหลายแห่ง โดยเฉพาะสถาบันการศึกษาที่ใหญ่ ๆ จะใช้สื่อที่ทันสมัยมากขึ้นในการเรียนการสอน โดยเฉพาะวิดิทัศน์

วิดิทัศน์เป็นพัฒนาการของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ถูกนำมาใช้กันอย่างกว้างขวาง และหลายรูปแบบแทนที่การใช้ภาพยนตร์ที่ใช้งบประมาณในการผลิตสูง โดยเฉพาะวิดิทัศน์ทำหน้าที่ทางภาพที่ฉับไวราคาถูกกว่าภาพยนตร์จึงมีรูปแบบการนำวิดิทัศน์ไปใช้อย่างกว้างขวาง ทั้งใช้เพื่อการเรียนการสอน การฝึกอบรมและพัฒนาตนเองนอกจากนี้วิดิทัศน์ยังเป็นเครื่องมือเพื่อการสื่อสาร

เป็นอุปกรณ์ในการขยายเนื้อหาของภาพเพื่อความชัดเจนในการสื่อความหมาย หรือนำเสนอข้อมูล

เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และบันทึกเรื่องราว ทางประวัติศาสตร์ พัฒนาสำนึกต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของสังคม วิดิทัศน์จึงไม่ได้จำกัดอยู่แต่ในการเรียนการสอน แต่ครอบคลุมไปสู่การศึกษาทุกรูปแบบ ตั้งแต่การศึกษาด้วยตนเอง รายบุคคล หรือเป็นกลุ่ม การศึกษาแบบชั้นเรียนทางไกล การศึกษานอกระบบ หรือการศึกษาต่อเนื่อง

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และนิคม ทาแดง (2531) กล่าวว่า วิดิทัศน์เป็นสื่อการเรียนการสอนที่ได้รับการนำมาใช้ในกระบวนการเรียนการสอนมากขึ้นและเป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพในการถ่ายทอดความรู้ได้สูงมาก และมีบทบาททำให้การศึกษาที่มีประสิทธิภาพยิ่งนอกเหนือจากความเป็นกันเอง และ สานิตย์ ภายผาด (2531) ยังได้กล่าวไว้ว่า สื่อวิดิทัศน์เป็นสิ่งที่มียุทธผลต่อการศึกษา และระบบการเรียนการสอนมากเพราะวิดิทัศน์เป็นสื่อที่สามารถนำเสนอสื่อชนิดต่าง ๆ มาอยู่ในตัวได้เกือบจะครบถ้วน ผู้เรียนสามารถใช้ประสาทสัมผัสในการเรียนรู้ได้ ทั้งทางโสตประสาท และ จักขุประสาท ซึ่งจัดว่าเป็นประสาทสัมผัสที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้มาก นอกจากนี้ สุพรรณพรณ ตันติผลาผล (2531) ได้กล่าวถึงวิดิทัศน์ว่า เป็นสื่อที่ได้นิยมใช้กันมาเป็นเวลานานเป็นสื่อที่ผลิตขึ้นใช้ทั้งเพื่อการศึกษาทั่ว ๆ ไปและทั้งเพื่อการเรียนการสอนตามเนื้อหาในหลักสูตร โดยผู้สอนใช้เป็นสื่อการสอน หรือประกอบการสอน หรือสำหรับผู้เรียนใช้ศึกษาด้วยตนเอง เพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ ซึ่งนับวันยิ่งทำให้สื่อประเภทนี้เป็นที่ต้องการแก่ครูผู้สอน และ ผู้เรียนในวิชาต่าง ๆ มากขึ้น การให้การศึกษาโดยเฉพาะในเรื่องการจัดการเรียนการสอนจำเป็นอย่างยิ่ง ในปัจจุบันจึงต้องนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาวิชาการได้อย่างแจ่มชัด

ด้วยความรวดเร็ว มีประสิทธิภาพผู้เรียนมองเห็นภาพพจน์ได้อย่างใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด ดังนั้นวีดิทัศน์ซึ่งเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาได้เข้ามามีบทบาทช่วยในการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ ทั้งนี้เพราะวีดิทัศน์ ได้มีการจัดวางลำดับของเนื้อหา หลักการของการเรียนที่ถูกต้องตามลำดับขั้นอย่างมีแบบแผน โดยอาศัยพื้นฐานข้อมูลจากการค้นคว้าทางสรีรวิทยา จิตวิทยา และสังคมวิทยา

จึงนับได้ว่าวีดิทัศน์เป็นสื่อกลางในการนำเสนอได้ดีมาก เพราะสามารถเชื่อมโยงและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้จากนามธรรมให้เป็นรูปธรรมได้ ดังนั้นวีดิทัศน์จึงเป็นสื่อการสอนที่มีความเหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับการศึกษาในปัจจุบันเพราะวีดิทัศน์เป็นสื่อการสอนที่สามารถจูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี เนื่องจากวีดิทัศน์เป็นสื่อที่ให้ผู้เรียนได้สัมผัสทั้งภาพ และเสียงในเวลาเดียวกัน

กระบวนการจัดการเรียนการสอนนั้นมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ซึ่งการจัด และการนำเสนอประสบการณ์ที่เหมาะสมกับสติปัญญาของผู้เรียน จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ ได้อย่างฉับไว และมีส่วนช่วยให้มีการพัฒนาการทางสติปัญญาเพิ่มพูนขึ้น การเรียนรู้ การรับรู้ และการสร้าง มโนภาพ มีความเกี่ยวข้องกัน บุคคลที่มีการเรียนรู้จากการรับรู้เพิ่มขึ้น ทำให้เกิดมโนภาพที่ถูกต้อง บุคคลใดที่มีมโนภาพในสิ่งต่าง ๆ ที่ถูกต้องและสมบูรณ์แล้วบุคคลนั้น สามารถเรียนรู้ในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่ง Snyder (1968) กล่าวว่า การเรียนรู้ต้องอาศัยมโนภาพเป็นรากฐานสำคัญ กล่าวคือ เมื่อผู้เรียนเผชิญกับปัญหาใหม่ในการเรียนรู้ ผู้เรียนจะใช้มโนภาพที่มีอยู่เดิม จัดเรียงปัญหาให้เหมาะสมกับความสามารถของตนและการนำเอาการจัดระเบียบ ประสบการณ์ ที่มีอยู่มาใช้ในการแก้ปัญหาด้วยเหตุนี้ จุดประสงค์ที่สำคัญของการเรียนการสอนในระบบโรงเรียนคือ การสอนให้ผู้เรียนเกิดมโนภาพ ซึ่งกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยการใช้เครื่องมือ และวิธีการที่เหมาะสม และ Ausubel (1968) ได้กล่าวถึง หลักการเกี่ยวกับการนำสิ่งช่วยจัดมโนภาพ (Conceptual organizers) มาใช้ร่วมกับสื่อประเภทต่าง ๆ เพื่อช่วยปรับปรุงโครงสร้างของระบบความคิด (Cognitive structure) ของผู้เรียนให้เชื่อมโยงกับการเรียนรู้ ถ้าโครงสร้างระบบความคิดถูกจัดให้เรียงลำดับอย่างเหมาะสมชัดเจนและมีความมั่นคงกว่า แล้วการเรียนรู้สิ่งใหม่จะเกิดขึ้นได้ดี และจำได้แม่นยำ ซึ่งเป็นการรวบรวมความคิดที่เป็นรูปธรรม ดังนั้นสิ่งช่วยจัดมโนภาพเสนอแก่ผู้ที่กำลังจะเรียนรู้ จึงได้เปรียบเสมือนสะพานเชื่อมระหว่างสิ่งที่ได้เรียนรู้แล้ว กับสิ่งที่ผู้เรียนประสบในการเรียนรู้สิ่งนั้น ๆ โดยผู้สอนสามารถช่วยเหลือหรือปรับปรุงให้แก่ผู้เรียนได้โดยการชี้แนะแนวทาง ซึ่งจะช่วยให้โครงสร้างระบบความคิดของผู้เรียนเกี่ยวกับเรื่องที่จะเรียนเกิดความปฏิสัมพันธ์กับมโนภาพของเรื่องนั้น ๆ Proger et al (1970) ได้แบ่งชนิดของสิ่งช่วยจัดมโนภาพออกเป็น 4 แบบคือ (1) แบบโครงเรื่อง (Sentence outline) (2) แบบเรื่องย่อ (Content abstract) (3) แบบคำถามถูกผิด (True-false pre-test) (4) แบบคำถามเชิงอัตนัย (Completion pre-test) ถ้าจะพิจารณาถึงช่วงเวลาที่นำเสนอสิ่งช่วยจัดมโนภาพแล้ว แบ่งออกเป็น 3 แบบคือ (1) สิ่งช่วยจัดมโนภาพที่นำเสนอก่อนการสอน (Advance organizers) (2) สิ่งช่วยจัดมโนภาพที่นำเสนอระหว่างการสอน (Concurrent organizers) (3) สิ่งช่วยจัดมโนภาพที่นำเสนอตอนท้ายการสอน (Post organizers)

จากหลักการสอนและแนวความคิดของ Ausubel ที่เน้นการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความหมาย โดยอาศัยสิ่งช่วยจัดมโนภาพซึ่งมีรูปแบบและวิธีการนำเสนอตามแนวความคิดของ Proger และคณะ มาใช้ร่วมกับสื่อการเรียนการสอน โดยเฉพาะกับสื่อการเรียนการสอนประเภททัศนสัมพันธ์และสื่อสัมพันธ์เช่นวีดิทัศน์และการเรียนแบบให้เกิดมโนภาพ โดยการใช้สิ่งช่วยจัดมโนภาพเพื่อการเรียนรู้ การรับรู้ และการสร้างมโนภาพให้เกี่ยวข้องกัน บุคคลที่มีการเรียนรู้เพิ่มขึ้นทำให้เกิดมโนภาพที่ถูกต้อง บุคคลใดที่มีมโนภาพในสิ่งต่าง ๆ ที่ถูกต้องและสมบูรณ์แล้ว บุคคลนั้นสามารถเรียนรู้ในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงทำให้ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะทำวิจัยเพื่อศึกษาผลของการใช้สิ่งช่วยจัดมโนภาพแบบเรื่องย่อและแบบโครงเรื่องก่อนและหลังการเรียนเนื้อหาจากวีดิทัศน์ ในวิชาปฏิบัติการพยาบาล 2 เรื่องกระบวนการพยาบาลครอบครัว และ 3 เรื่องกระบวนการพยาบาลในชุมชน ของนักศึกษาพยาบาลสาเหตุที่เลือกให้การใช้สิ่งช่วยจัดมโนภาพไว้ก่อนและหลังการนำเสนอเนื้อหาจากวีดิทัศน์นั้น เพราะผู้วิจัยต้องการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างชนิดของสิ่งช่วยจัดมโนภาพกับลำดับการนำเสนอสิ่งช่วยจัดมโนภาพ และผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับการนำวีดิทัศน์มาใช้ในการเรียนการสอนครั้งนี้ด้วย

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างชนิดของสิ่งช่วยจัดมโนภาพ กับลำดับการนำเสนอสิ่งช่วยจัดมโนภาพในการเรียนจากวีดิทัศน์ เรื่องกระบวนการพยาบาลครอบครัว วิชาปฏิบัติการพยาบาล 2 และ เรื่องกระบวนการพยาบาลในชุมชน วิชาปฏิบัติการพยาบาล 3

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้เรื่องกระบวนการพยาบาลครอบครัว วิชาปฏิบัติการพยาบาล 2 และ เรื่องกระบวนการพยาบาลในชุมชน วิชาปฏิบัติการพยาบาล 3 ของนักศึกษาพยาบาล ที่ได้รับสิ่งช่วยจัดมโนภาพแบบเรื่องย่อก่อนและหลังนำเสนอด้วยวีดิทัศน์และนักศึกษาที่ไม่ได้รับสิ่งช่วยจัดมโนภาพก่อนและหลังการเรียนด้วยวีดิทัศน์

1.2.3 เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้เรื่องกระบวนการพยาบาลครอบครัว วิชาปฏิบัติการพยาบาล 2 และ เรื่องกระบวนการพยาบาลในชุมชน วิชาปฏิบัติการพยาบาล 3 ของนักศึกษาพยาบาล ที่ได้รับสิ่งช่วยจัดมโนภาพแบบเรื่องย่อกับแบบโครงเรื่อง

1.2.4 เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของนักศึกษาที่ได้รับสิ่งช่วยจัดมโนภาพ ในการนำเสนอก่อนและการนำเสนอหลังในการเรียนจากวีดิทัศน์

1.2.5 เพื่อสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการนำเอาวีดิทัศน์มาใช้ในการเรียนการสอนวิชาปฏิบัติการพยาบาล 2 และ 3

1.3 สมมติฐานการวิจัย

1.3.1 มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างชนิดของสิ่งช่วยจัดมโนภาพ กับลำดับการนำเสนอสิ่งช่วยจัดมโนภาพในการเรียนจากวีดิทัศน์ เรื่องกระบวนการพยาบาลครอบครัว วิชาปฏิบัติการพยาบาล 2

และ เรื่องกระบวนการพยาบาลในชุมชน วิชาปฏิบัติการพยาบาล 3

1.3.2 ผลการเรียนรู้เรื่องเรื่องกระบวนการพยาบาลครอบครัว วิชาปฏิบัติการพยาบาล 2 และเรื่องกระบวนการพยาบาลในชุมชน วิชาปฏิบัติการพยาบาล 3 ของนักศึกษาที่เรียนจากวิดีโอ โดยได้รับสิ่งช่วยจัดมโนภาพแบบเรื่องย่อก่อน และหลังนำเสนอด้วยวิดีโอกับแบบโครงเรื่อง ก่อนและหลังการนำเสนอด้วยวิดีโอสูงกว่าผลการเรียนรู้ของนักศึกษาที่เรียนด้วยวิดีโอ โดยไม่ได้รับสิ่งช่วยจัดมโนภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.3.3 ผลการเรียนรู้เรื่องกระบวนการพยาบาลครอบครัว วิชาปฏิบัติการพยาบาล 2 และ เรื่องกระบวนการพยาบาลในชุมชน วิชาปฏิบัติการพยาบาล 3 ของนักศึกษาพยาบาลที่ได้รับ สิ่งช่วยจัดมโนภาพแบบเรื่องย่อกับแบบโครงเรื่อง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.3.4 ผลการเรียนรู้ของนักศึกษาที่ได้รับสิ่งช่วยมโนภาพในการนำเสนอ ก่อน และการนำเสนอ หลังในการเรียนจากวิดีโอ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ยังไม่เคยลงทะเบียนเรียนในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาล 2 และ 3 มาก่อน จำนวน 150 คน แบ่งเป็น 5 กลุ่ม ๆ ละ 30 คน

1.4.2 กลุ่มทดลองที่ 1 เรียนจากวิดีโอ โดยได้รับสิ่งช่วยจัดมโนภาพแบบเรื่องย่อ ก่อนเรียนด้วยวิดีโอ

1.4.3 กลุ่มทดลองที่ 2 เรียนจากวิดีโอ โดยได้รับสิ่งช่วยจัดมโนภาพแบบเรื่องย่อ หลังเรียนด้วยวิดีโอ

1.4.4 กลุ่มทดลองที่ 3 เรียนจากวิดีโอ โดยได้รับสิ่งช่วยจัดมโนภาพแบบโครงเรื่อง ก่อนเรียนด้วยวิดีโอ

1.4.5 กลุ่มทดลองที่ 4 เรียนจากวิดีโอ โดยได้รับสิ่งช่วยจัดมโนภาพแบบโครงเรื่อง หลังเรียนด้วยวิดีโอ

1.4.6 กลุ่มทดลองที่ 5 เรียนจากวิดีโอ โดยไม่ได้รับสิ่งช่วยจัดมโนภาพ

1.4.7 เนื้อหาวิชาในการวิจัยครั้งนี้เป็นเนื้อหาวิชาปฏิบัติการพยาบาล 2 เรื่อง กระบวนการพยาบาลครอบครัว และ 3 เรื่องกระบวนการพยาบาลในชุมชน สำหรับนักศึกษาพยาบาล ตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งกลุ่มตัวอย่างยังไม่เคยเรียนมาก่อน

1.4.8 แบบทดสอบ เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือกจำนวน 30 ข้อซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น ตามวัตถุประสงค์ของเนื้อหาวิชาปฏิบัติการพยาบาล 2 เรื่องกระบวนการพยาบาลครอบครัว และ 3 เรื่องกระบวนการพยาบาลในชุมชน และมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์

1.4.9 แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามชนิดปลายเปิด ตามแบบ Likert Scale ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น และตามหลักการของการสร้างแบบสอบถาม โดยผ่านผู้เชี่ยวชาญ ด้านเนื้อหา ด้านสื่อ

ด้านการประเมินผล และกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ทำการตรวจสอบ

1.5 ข้อตกลงเบื้องต้น

1.5.1 การวัดผลการเรียนรู้ วัดเฉพาะด้านพุทธิพิสัยเท่านั้น

1.5.2 กลุ่มตัวอย่างมีพื้นฐานทั่วไปในวิชาปฏิบัติการพยาบาล 2 และ 3 ไม่แตกต่างกัน

1.6. นิยามศัพท์เฉพาะ

1.6.1 สิ่งช่วยจัดมโนภาพ หมายถึง สิ่งช่วยเตรียมโครงสร้างระบบความคิดของผู้เรียน ให้สัมพันธ์กับเรื่องที่จะเรียน ซึ่งทำให้ผู้เรียนมองเห็นขอบข่ายของเนื้อหาอย่างกว้าง ๆ จะทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและเรียนรู้ได้เร็ว

1.6.2 การเรียนจากวิดิทัศน์ หมายถึง การให้นักศึกษาเรียนจากวิดิทัศน์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีเนื้อหาตามหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ วิชาปฏิบัติการพยาบาล 2 เรื่องกระบวนการพยาบาล ครอบครัว และ 3 เรื่องกระบวนการพยาบาลในชุมชนโดยวิดิทัศน์ จะต้องผ่านกระบวนการหาประสิทธิภาพสื่อและมีค่าดัชนีประสิทธิผลตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือมีค่าดัชนีประสิทธิผลได้ไม่ต่ำกว่า 0.50

1.6.3 ค่าดัชนีประสิทธิผลของสื่อวิดิทัศน์ หมายถึง ค่าคำนวณที่ได้จากการเปรียบเทียบ อัตราความก้าวหน้าในการเรียนของนักศึกษา โดยเทียบกันระหว่างคะแนนที่เพิ่มขึ้น จากการทดสอบก่อนและหลังเรียน (คะแนนทดสอบหลังเรียน - คะแนนทดสอบก่อนเรียน) เทียบกับ คะแนนของนักศึกษาที่ควรจะมีเพิ่มขึ้นได้สูงสุด (คะแนนเต็ม - คะแนนทดสอบก่อนเรียน) โดยวิดิทัศน์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ .521

1.6.4 แผ่นพับสิ่งช่วยจัดมโนภาพ หมายถึง สิ่งช่วยจัดมโนภาพ ซึ่งสร้างขึ้นในรูปแบบของแผ่นพับที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยที่เนื้อหาสอดคล้องกับวิดิทัศน์ที่เสนอเนื้อหาในบทเรียน ซึ่งจะให้สิ่งช่วยจัดมโนภาพแก่กลุ่มทดลองก่อนการนำเสนอหรือหลังการนำเสนอจากวิดิทัศน์ เนื้อหาวิชา เป็นการสรุปและบอกขอบข่ายของเรื่องที่จะเรียนซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ จะเสนอสิ่งช่วยจัดมโนภาพแก่กลุ่มทดลอง 2 ชนิดคือ

1.6.4.1 สิ่งช่วยจัดมโนภาพแบบเรื่องย่อ หมายถึง แผ่นพับที่จัดสร้างเป็นเรื่องย่อ มีเนื้อหาตรงตามเนื้อหาที่จะเรียน โดยจะนำเนื้อหาในวิดิทัศน์มาเขียนเป็นเรื่องย่อที่ได้ใจความสำคัญ ที่เป็นมโนภาพของเรื่องที่สมบูรณ์มาเพียงสั้น ๆ มีความยาว 1 หน้ากระดาษ A4

1.6.4.2 สิ่งช่วยจัดมโนภาพแบบโครงเรื่อง หมายถึง แผ่นพับที่จัดสร้างเป็นโครงเรื่อง มีเนื้อหาตรงกับเนื้อหาที่จะเรียน โดยจะนำเนื้อหาในวิดิทัศน์ ซึ่งเป็นคำบรรยาย มาเขียนเป็นโครงเรื่อง ที่แยกข้อสำคัญของมโนภาพไว้เป็นกลุ่ม ๆ อย่างเป็นระเบียบ เรียงลำดับตามเนื้อเรื่องที่สมบูรณ์ มีความยาว 2 หน้ากระดาษ ขนาด A4

1.6.5 ผลการเรียนรู้ หมายถึง ผลต่างของคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบ ก่อนเรียน และหลังเรียน (ความก้าวหน้าของการเรียน) ในการเรียนจากวิดิทัศน์

1.6.6 แบบทดสอบ หมายถึง แบบทดสอบแบบเลือกตอบขนาด 4 ตัวเลือก ที่มีเนื้อหาตรงตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้วิชาปฏิบัติการพยาบาล 2 เรื่องกระบวนการพยาบาลรอบครัว และ 3 เรื่องกระบวนการพยาบาลในชุมชน ตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต

1.6.7 แบบสอบถาม หมายถึง แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบสอบถามชนิดแบบปลายปิดที่สร้างขึ้นโดยยึดหลักการของ Likert Scale มีระดับความคิดเห็นแบ่งออกเป็น 5 ระดับ เพื่อสอบถามความเห็นเกี่ยวกับการนำเอาวิดิทัศน์มาใช้ในการบวนการเรียนการสอนวิชาปฏิบัติการพยาบาล 2 เรื่องกระบวนการพยาบาลรอบครัว และ 3 เรื่องกระบวนการพยาบาลในชุมชน มีจำนวน 13 ข้อ

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.7.1 ทำให้ทราบชนิดของสิ่งช่วยจัดมโนภาพ แบบที่เหมาะสมกับการเรียนการสอนวิชาปฏิบัติการพยาบาล 2 เรื่องกระบวนการพยาบาลรอบครัว และ 3 เรื่องกระบวนการพยาบาลในชุมชน โดยสื่อสิ่งพิมพ์ชนิดแผ่นพับ

1.7.2 ทำให้ทราบลำดับการนำเสนอที่เหมาะสมในการเสนอสิ่งช่วยจัดมโนภาพในการเรียนการสอนในวิชาปฏิบัติการพยาบาล 2 เรื่องกระบวนการพยาบาลรอบครัว และ 3 เรื่องกระบวนการพยาบาลในชุมชน

1.7.3 ได้วิดิทัศน์เพื่อการเรียนการสอนวิชาปฏิบัติการพยาบาล 2 เรื่องกระบวนการพยาบาลรอบครัว และ 3 เรื่องกระบวนการพยาบาลในชุมชน ที่มีประสิทธิภาพเพื่อประกอบการเรียนการสอน

1.7.4 เป็นแนวทางในการพัฒนาและสร้างสื่อการเรียนการสอนด้วยวิดิทัศน์ โดยใช้สิ่งช่วยจัดมโนภาพในการนำเสนอ

1.7.5 ได้ทราบความเห็นของนักศึกษา ในการนำเอาวิดิทัศน์มาใช้ในการบวนการเรียนการสอน